

بررسی رابطه بین سبک های دلبستگی و انطباق پذیری مسیر شغلی در دانشجویان A Research Study of Relationship between Attachment Style and Career Adaptability in Students

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۷/۹، تاریخ دریافت نسخه نهایی: ۱۳۹۲/۱۲/۱، تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۳/۱/۲۸

N. Pordelan., (M.A.), M.R. Abedi., (Ph.D.),
I. Baghban (Ph.D) & P. Nilforoshan (Ph.D)

Abstract: career adaptability is defined as a multidimensional construct which is linked with people capacity, in order to successful change and transfers, and such a capacity has been formed gradually in the family, since childhood. The purpose of this paper is to study the relationship between attachment styles and career adaptability, in undergraduate students of Isfahan University. Population of this study includes all undergraduate students of Isfahan University (7,279 persons) that according to Morgan's table and stratified sampling, which are proportional to volume, 415 of them were selected as sample volume. Research tools includes Hazen & Shaver (1987) attachment styles questionnaire and Saviskas & Porfeli (2012) career adaptability questionnaire which was analyzed after distribution and collection, by SPSS version 17. The research data determined that there is a meaningful positive relationship between security attachment style, career concern, control, confidence, and career curiosity ($p < 0.05$). Also there is a significant negative relationship between insecurity attachment avoidance and career concern and has a positive relationship with career confidence, control and curiosity ($p < 0.05$). Meanwhile, there is a significant positive relationship between insecurity attachment ambivalence and career concern and no relationship with career confidence; and significantly has a negative relationship with career control and curiosity ($p < 0.05$). we can deduce from current study that attachment styles has an important role in career adaptability as well as explaining the career adaptability aspect, that should be attention.

Keywords: gifted student, career maturity, career decision self-efficacy, self-efficacy

nooshinpordelan@gmail.com

نوشین پردلان^۱، محمدرضا عابدی^۲، ایران باغبان^۳ و پریسا نیل‌فروشان^۴

چکیده: انطباق‌پذیری شغلی به‌عنوان ساختار چندبعدی تعریف می‌شود که با ظرفیت افراد جهت تغییر و انتقالات موفقیت‌آمیز ارتباط دارد، ظرفیتی که از دوران کودکی و در خانواده فرد به تدریج شکل گرفته است. هدف این مقاله بررسی رابطه بین سبک‌های دلبستگی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی در دانشجویان کارشناسی دانشگاه اصفهان است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان کارشناسی دانشگاه اصفهان می‌باشد (۷۲۷۹ نفر) که تعداد ۴۱۵ نفر به‌عنوان حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان و نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه سبک‌های دلبستگی هازن و شیور (۱۹۸۷) و پرسش‌نامه انطباق‌پذیری مسیر شغلی ساویکاس و پرفلی (۲۰۱۲) می‌باشد. که پس از توزیع و جمع‌آوری، داده‌ها با نرم‌افزار spss نسخه ۱۷ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین سبک دلبستگی ایمن و دغدغه، اعتماد، کنترل و کنجکاوی مسیر شغلی دانشجویان رابطه مثبت معناداری وجود دارد ($p < 0.05$). هم‌چنین بین سبک دلبستگی نایمن اجتنابی و دغدغه مسیر شغلی همبستگی منفی معناداری وجود دارد و با اعتماد و کنترل و کنجکاوی مسیر شغلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0.05$). به‌علاوه بین سبک دلبستگی نایمن دوسوگرا با دغدغه مسیر شغلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و با اعتماد مسیر شغلی رابطه وجود ندارد و با بعد کنترل و کنجکاوی مسیر شغلی رابطه منفی معناداری وجود دارد ($p < 0.05$). از نتایج این تحقیق می‌توان استنباط کرد که سبک‌های دلبستگی نقش مهمی در انطباق‌پذیری مسیر شغلی دارند و هم‌چنین تبیین‌کننده ابعاد انطباق‌پذیری مسیر شغلی می‌باشند که باید به آن‌ها توجه شود.

کلید واژه‌ها: انطباق‌پذیری مسیر شغلی، سبک های دلبستگی، دانشجویان کارشناسی، خانواده

۱. نویسنده مسئول: دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره شغلی دانشگاه اصفهان

۲. دانشیار گروه مشاوره و علوم تربیتی دانشگاه اصفهان

۳. دانشیار گروه مشاوره و علوم تربیتی دانشگاه اصفهان

۴. استادیار گروه مشاوره و علوم تربیتی دانشگاه اصفهان

مقدمه

خانواده نقش بسیار مهمی در بسیاری از حوزه‌های پیشرفت جوانان ایفا می‌کند و می‌تواند هم عامل پیش برنده و هم عامل بازدارنده رشد فرزندان خود باشد (اریکسون^۱، ۱۹۶۸، ران و دسی^۲، ۲۰۰۱، سوپر^۳، ۱۹۵۷، به نقل از جان و برگن^۴، ۲۰۰۶). حمایت والدین در نحوه نگرش فرزندان به آینده شغلی خود و داشتن انتظارات منطقی و امیدواری به آینده موثر است (کنی و همکاران^۵، ۲۰۰۳، چانگ و سانا^۶، ۲۰۰۳). هم‌چنین ادراک نوجوان از شغل والدین نشانگر تفسیر آنان از تجارب والدین با شغلشان می‌باشد. این ادراک می‌تواند شامل خودمختاری، وظایف، تقاضاهای کارفرما و خطرات جسمانی احتمالی باشد که از گفتگوی والدین با یکدیگر، مشاهده آثار شغلی آنان طی روز و یا بازدید از محل کار والدین کسب شود (گاردنر و شنبل^۷، ۲۰۰۶). به‌طوری که می‌توان گفت هیچ تغییری به اندازه تجارب کودک در خانواده‌اش نمی‌تواند روی رشد شخصیت او تأثیر بگذارد (بالبی^۸، ۱۹۸۷، ترجمه بهرامی، اعتمادی، بطلانی، عشقی، جوکار، دیاریان، یوسفی، رضوان، نیلفروشان، نویدیان، صالحی، ۱۳۸۸). به‌دنبال پژوهش‌های کسانی از قبیل بالبی و اینزورث، سه سبک دلبستگی ایمن^۹، اجتنابی^{۱۰}، دوسوگرا^{۱۱} تشخیص داده شدند، این سبک‌ها بعدها در بزرگسالان تأیید شد (هازن و شی‌یر^{۱۲}، ۱۹۸۷). افراد در کودکی ابتدا با مشاهده والدین خود و دیگر مدل‌های کاری بزرگسالان، در معرض جهان کاری قرار می‌گیرند و در روابط خانوادگی اولیه خود، در مورد مشاغل یاد می‌گیرند، تجارب وابستگی کودکی با دیگران بعدها در وابستگی‌های بزرگسالی تأثیر می‌گذارند که این خود بر توسعه کاری، به راه‌های مختلف و پیچیده‌ای تأثیر می‌گذارد (رایت و پرونه^{۱۳}، ۲۰۰۸). تحقیقات نشان داده است که بین دلبستگی و اکتشاف مسیر شغلی رابطه وجود دارد به‌طوری که ایمن بودن باعث می‌شود نوجوانان و بزرگسالان بتوانند به‌طور آزادتری دنیای خود را کشف کنند و شایستگی‌های اجتماعی را در طول

1. Erikson
2. Ryan & Deci
3. Super
4. June & Bergen
5. Kenny & etal
6. Chang & Sanna
7. Gardner & Schnabel
8. Bowlby
9. Secure attachment style
10. Avoident
11. Ambivalent
12. Hazen & Shaver
13. Wrigh & Perrone

زندگی رشد دهند (لوکاس^۱، ۱۹۹۹، به نقل از شارف^۲، ۲۰۰۶). انطباق‌پذیری مسیر شغلی^۳ مفهومی است که به دلیل تغییرات شگرف، پیچیده و عمیق محیط به وجود آمده است و ریشه در تغییرات دنیای کار دارد. در دنیای کاری که همه چیز مثل نوع کاری که مردم انجام می‌دهند، شیوه‌ای که آن کار را به انجام می‌رسانند و قرارداد آن‌ها با سازمان تغییر کرده است، (بلو استاین^۴، ۱۹۹۷؛ فارنهام^۵، ۲۰۰۰) و آن‌چه در این میان برای افراد اهمیت دارد، انطباق با محیط و مسیر شغلی بدون مرز است (بوچینر^۶؛ ۲۰۰۷، به نقل از یوسفی، ۱۳۹۰).

انطباق‌پذیری شغلی به عنوان ساختاری چندبعدی قلمداد می‌شود که با ظرفیت متغیر افراد در جهت تغییر و انتقالات موفقیت‌آمیز ارتباط دارد (ساویکاس^۷، ۲۰۰۸) به طوری که می‌توان گفت فردی که دارای انطباق‌پذیری مسیر شغلی است به خوبی از عهده وظایف و تکالیف رشدی برمی‌آید و با آن‌ها سازگاری دارد (سمیعی عابدی، باغبان، حسینیان، ۱۳۹۰).

مطابق با نظر ساویکاس (۲۰۰۵) فرد انطباق‌پذیر بواسطه چهار بعد مشخص می‌شود: دغدغه^۸ درباره آینده‌اش به عنوان یک کارمند: نگرانی شغلی به مسائل مربوط به جهت‌گیری نسبت به آینده و احساس خوش‌بینانه در مورد آن می‌پردازد. فقدان نگرانی شغلی منجر به مسئله بی‌تفاوتی و بدبینی نسبت به آینده می‌شود. توجه ناکافی یا امید به آینده اغلب عواطف منفی و رفتارهای سخت را شدت می‌بخشد (ساویکاس، ۱۹۹۱).

کنترل^۹ شخصی بر آینده‌اش: کنترل شغلی افزایش خودتنظیمی از طریق تصمیم‌گیری شغلی و مسئولیت‌پذیری برای آینده را در برمی‌گیرد. کنترل شغلی توسعه‌نیافته مشکل بی‌تصمیمی، تزلزل و تردید درباره آینده را ایجاد می‌کند (بران و بروکس^{۱۰}، ۱۹۹۱، به نقل از هارتونگ و پرفلی و وندراک^{۱۱}، ۲۰۰۸).

کنجکاوی^{۱۲} در اکتشاف سناریوی‌های آینده: کنجکاوی به عنوان گرایش در جهت بررسی محیط تعریف می‌شود. کنجکاوی شغلی یک نگرش کنجکاو را منعکس می‌کند که به کاوش

1. Lucas
2. Sharf
3. Career adaptability
4. Blustain
5. Furnham
6. Buehnee
7. Savickas
8. Concern
9. Control
10. Beran & Beroks
11. Hartung & Porfeld & Vondracek,
12. Curiosity

بررسی رابطه بین سبک های دلبستگی و انطباق پذیری مسیر شغلی در دانشجویان

شغلی بارور منجر می گردد و به جوان اجازه می دهد تا به طور واقع گرایانه فرآیندهای حرفه ای و تحصیلی را کاوش نماید و به آینده واقع گرا نزدیک شود (فلام و بلستاین^۱، ۲۰۰۰، پاتن و پرفلی^۲، ۲۰۰۷).

اعتماد^۳ قوی در دنبال نمودن آرزوهایشان: گرایش به احساس کارآمدی در حیطه توانایی برای حل مشکلات شغلی عینی است اطمینان شغلی با کسب توانایی حل مسئله و باورهای خودکارآمدی سروکار دارد. فقدان اطمینان شغلی منجر به بازداری، کمرویی و بزدلی در نزدیک شدن به آینده می شود. مشاوران شغلی از ایفای نقش، مدل سازی اجتماعی، مداخله رفتاری-شناختی برای افزایش باورهای خودکارآمدی و پرورش احترام استفاده می کنند (هارتونگ و پرفلی و وندراک، ۲۰۰۸).

فردی که دارای انطباق پذیری در مسیر شغلی خود است، باید ابعاد مختلف انطباق پذیری را در موقع و زمان مناسب خود داشته باشد و گرنه او دچار یک سری از آسیب های مسیر شغلی^۴ شامل سهل انگاری^۵، بی تصمیمی^۶، ساده لوحی^۷ و بازداری^۸ می شود. براساس نظریه سازه مندی مسیر شغلی افراد در ساختن مسیر شغلی یا مسیر زندگی خود نقش فعالی دارند (سمیعی و همکاران، ۱۳۹۰). طبق تعریف ارائه شده انطباق پذیری مسیر شغلی را می توان مهم ترین بعد در رشد و تکامل مسیر شغلی افراد دانست (ساویکاس، ۲۰۰۵).

با این که نظریات مختلفی از انطباق پذیری شغلی حمایت می کنند، تحقیقات کمی پیرامون انطباق پذیری مسیر شغلی هم در داخل و خارج از کشور صورت گرفته است که از آن جمله می توان به تحقیقات زیر اشاره کرد:

پردلان و همکاران (۲۰۱۴) در تحقیقی تحت عنوان مقایسه انطباق پذیری شغلی دانشجویان شاغل و بیکار مقطع کارشناسی دانشگاه اصفهان به این نتیجه دست یافتند که بین کنجکاوی مسیر شغلی، اعتماد مسیر شغلی و وضعیت اشتغال رابطه معناداری وجود دارد.

تحقیقات کاراکر^۹ (۱۹۹۷)، به نقل از کترسون و بلستاین (۱۹۹۷) نشان داد که روابط والدین-نوجوان که خصوصیتی چون حمایت، آزادی و استقلال را داشت پیش زمینه اکتشاف

-
1. Flum & Blustein
  2. Patton & Porfeli
  3. Confidence
  4. Damage career
  5. Indifference
  6. Indecision
  7. Credulity
  8. Deterrence
  9. Craker

محیط در دانش‌آموزان دبیرستانی آلمان بود و کوپر نیز بر اهمیت روابط نوجوان-والدین در فرایند اکتشاف کاری تأکید دارد.

هم‌چنین تی سون^۱ (۱۹۹۹) معتقد است که دلبستگی به پدر و مادر با بی‌تصمیمی شغلی ارتباط دارد. دلبستگی قوی‌تر به والدین باعث می‌شود افراد در تصمیم‌گیری شغلیشان مستقل‌تر و مسئول‌تر عمل کنند.

کراس و همکاران^۲ (۲۰۰۱) تفاوت سبک‌های دلبستگی دانشجویان علوم کامپیوتر را در روابط کاری بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که مضطرب، دوسوگرا در مقایسه با دو سبک دیگر به ترتیب قرارداد خارجی را بیشتر و قرارداد داخلی را کمتر ترجیح می‌دادند، برخلاف فرضیه‌ها، اجتنابی‌ها اولویت بالاتر به قرارداد دائمی داخلی و اولویت پایین‌تر به قرارداد خارجی می‌دادند و از این نظر با سبک ایمن تفاوت نداشتند و هم‌چنین سبک ایمن رضایت شغلی بالاتری داشتند و اجتنابی‌ها رضایت شغلی پایین‌تری داشتند.

مارچاند و بلانگر^۳ (۲۰۰۵) ارتباط دلبستگی به والدین را با خود ارزشمندی و سازگاری فردی و اجتماعی مورد مطالعه قرار دادند. نتایج تحقیقات نشان داد که کودکان دلبسته ایمن از خود ارزشمندی و عزت نفس بالاتری برخوردارند و بیشتر در بین دوستان خود پذیرفته می‌شوند ولی کودکان دلبسته نایمن رفتارهای ناسازگارانه بیش‌تری از خود نشان می‌دهند.

رایت و پرونه (۲۰۰۸) در مطالعه‌ای تأثیر دلبستگی را بر متغیرهای مسیر شغلی مورد بررسی قرار داده‌اند، یافته‌های اکثریت این مطالعات مرور شده، بر این ادعا تأکید دارند که دلبستگی می‌تواند عامل بسیار مهمی در رشد شغلی باشد.

هیرشی^۴ (۲۰۰۹) رشد انطباق‌پذیری شغلی و تأثیر آن بر توسعه احساس قدرت و تجربه رضایت از زندگی را مورد بررسی قرار داده است و به این نتیجه رسید که افزایش انطباق‌پذیری شغلی در طول زمان پیش‌زمینه افزایش احساس قدرت و تجربه رضایت از زندگی می‌باشد.

کرده^۵ و همکاران (۲۰۰۹) با استفاده از میزان دغدغه‌های شغلی، انطباق‌پذیری شغلی و حمایت اجتماعی را بررسی کرده است. نتایج پژوهش نشان داد که تصمیم‌گیری و خودشناسی در جهت منفی با دغدغه‌های شغلی در ارتباط است و تصمیم‌گیری واسطه رابطه بین هدف‌یابی و نگرانی شغلی بود.

---

1. Tyson

2. Keras & etal

3. Marchand & Belanger

4. Hirschi

5. Creed

بررسی رابطه بین سبک های دلبستگی و انطباق پذیری مسیر شغلی در دانشجویان

نوار و گیلانی^۱ (۲۰۱۱) در مطالعه‌ای روابط دلبستگی والدین و دوستان با تصمیم‌گیری و خودبهره‌وری در میان نوجوانان و کودکان مشخص کرد رابطه اساسی مثبتی بین وابستگی والدین با تصمیم‌گیری شغلی و خودبهره‌وری وجود دارد. همچنین یافته‌های وود و ریگز^۲ (۲۰۰۸) نشان می‌دهد که افراد با دلبستگی ایمن ادراک منفی کمتری نسبت به خود، دیگران و آینده در مقایسه با افراد با دلبستگی نایمن دارند.

امانوئل^۳ (۲۰۰۹) در سنجش رابطه بین دلبستگی پدر و مادر و عزت نفس و تردید شغلی، به این نتیجه رسید که هرچه نوجوانان دلبستگی بیشتری به پدر و مادر خود حس می‌کردند، تصمیم‌گیری‌های شغلی برای آن‌ها آسان‌تر بود.

از جمله تحقیقاتی که در ایران پیرامون انطباق‌پذیری مسیر شغلی صورت گرفته است می‌توان به تحقیق رستمی (۱۳۹۱) تحت عنوان مقایسه مسیر شغلی افراد مبتلا به اختلالات شخصیت و اختلال خلقی دو قطبی با افراد عادی که نتایج آن تحقیق حاکی از تفاوت معنادار در برخی از متغیرها بود اشاره کرد. اعتصام پور، ۱۳۹۰ نیز به بررسی تاثیر آموزش مسیر شغلی والدین بر انطباق‌پذیری مسیر شغلی دانش‌آموزان پسر پایه سوم دبیرستان شهر اصفهان پرداخت.

با توجه به مطالب بیان شده مساله پژوهش حاضر این است که سبک‌های دلبستگی چه رابطه‌ای با انطباق‌پذیری مسیر شغلی خواهند داشت. بنابراین در پژوهش حاضر تلاش در زمینه این مسئله است و پاسخ به فرضیات زیر است:

فرضیه اول: بین سبک دلبستگی ایمن و انطباق‌پذیری مسیر شغلی رابطه وجود دارد.
فرضیه دوم: بین سبک دلبستگی نایمن اجتنابی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی رابطه وجود دارد.

فرضیه سوم: بین سبک دلبستگی نایمن دوسوگرا و انطباق‌پذیری مسیر شغلی رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان کارشناسی دانشگاه اصفهان بود، که در سال تحصیلی ۹۱-۹۲ در دانشگاه اصفهان مشغول به تحصیل بودند. حجم این جامعه شامل ۷۲۷۹ نفر بود که لازم به ذکر است همه دانشکده‌های این دانشگاه وارد نمونه‌گیری شدند. در این

-
1. Nawaz & Gilani
  2. Wood & Riggs
  3. Emmanuelle

تحقیق با توجه به هدف آن از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم استفاده شد. این نوع نمونه‌گیری وقتی به‌کار می‌رود که جامعه دارای ساخت همگن و متجانس نیست. یعنی در این روش درصد آزمودنی‌هایی که به‌صورت تصادفی از هر گروه انتخاب می‌شوند با درصد همان گروه در جامعه موردنظر برابر است (سرمد و همکاران، ۱۳۸۷). به این صورت که از بین کلیه دانشجویان کارشناسی که در سال تحصیلی ۹۱-۹۲ دانشجوی دانشگاه اصفهان و مشغول به تحصیل بودند، تعداد ۴۱۵ نفر به‌عنوان حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان مشخص گردید در این روش محقق نمونه تحقیقی خود را به‌گونه‌ای انتخاب کرد که مطمئن شود زیر گروه‌ها با همان نسبتی که در جامعه وجود دارند به‌عنوان نماینده جامعه، در نمونه نیز حضور داشته باشند. از دانشکده ادبیات و علوم انسانی ۳۹ دختر و ۵ پسر، دانشکده تربیت بدنی ۷ دختر و ۷ پسر، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی ۴۶ دختر و ۹ پسر، دانشکده زبان خارجی ۳۶ دختر و ۸ پسر، از دانشکده علوم پایه ۶۲ دختر و ۱۷ پسر، از دانشکده علوم اداری و اقتصاد ۳۶ دختر و ۲۸ نفر پسر، دانشکده فنی مهندسی ۴۱ دختر و ۵۹ پسر، دانشکده علوم جغرافیا و برنامه‌ریزی ۱۳ دختر و ۱ پسر به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب گردیدند.

ابزار پژوهش

پرسش‌نامه انطباق‌پذیری مسیر شغلی ساویکاس و پرپلی (۲۰۱۲): اعتبار خارجی پرسشنامه با توجه به پرسشنامه ساویکاس با روش آلفای کرونباخ 0.92 و برای خرده‌مقیاس‌های کنترل، کنجکاو و اعتماد هر کدام به ترتیب 0.83 ، 0.74 و 0.79 به‌دست آمده است و در پژوهش رستمی (۱۳۹۱) آلفای کرونباخ با ضریب 0.95 به‌دست آمده است. اعتبار کلی پرسشنامه انطباق‌پذیری مسیر شغلی در این پژوهش نیز 0.81 به‌دست آمد.

پرسش‌نامه سبک‌های دلبستگی هازن و شیور (۱۹۸۷): این پرسش‌نامه دارای ۱۵ سوال است که سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و ناایمن دوسوگرا را می‌سنجد. هازن و شیور بازآزمایی کل پرسش‌نامه را 0.81 و پایایی با آلفای کرونباخ 0.78 به‌دست آوردند. کولیتز و رید هم پایایی بالایی با آلفای کرونباخ 0.79 در مورد این ابزار به‌دست آوردند و علاوه بر این خالدیان (۱۳۸۹) نیز در پژوهشی پرسش‌نامه را بر روی یک نمونه ۶۰ نفری اجرا کرد و آلفای کرونباخ را 0.82 به‌دست آورد که مقدار قابل قبولی می‌باشد. در پژوهش حاضر پایایی کل پرسشنامه 0.88 به‌دست آمد.

یافته‌ها

در این تحقیق، متناسب با متغیرهای مورد مطالعه و نوع داده‌های جمع‌آوری شده، به‌منظور توصیف آنان از روش‌های مناسب آمار توصیفی و در مرحله آمار استنباطی، با توجه به ماهیت مقیاس اندازه‌گیری که از نوع فاصله‌ای است و بررسی نرمال بودن آن‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش ضریب همبستگی پیرسون، آزمون تی با دو نمونه مستقل استفاده شده است.

در جدول ۱ می‌توانید علاوه بر مشاهده میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش روابط آن‌ها را با هم با استفاده از آزمون اسپیرمن مشاهده کنید.

جدول ۱-۴. میانگین و انحراف معیار مربوط به متغیرهای تحقیق

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	SD	M	N	
۱							۳/۱۴۳۶۸	۱۵/۸۴۸۲	۴۱۵	دلبستگی ایمن
**-.۰/۲۶۵	۱						۳/۶۰۱۵۵	۱۲/۹۱۵۷	۴۱۵	دلبستگی اجتنابی
-.۰/۰۸۰	**۰/۲۳۵	۱					۳/۹۰۵۵۴	۱۳/۸۲۸۹	۴۱۵	دلبستگی دوسوگرا
**۰/۲۸۴	*-۰/۱۰۶	**۰/۱۵۸	۱				۳/۳۴۴۴۵	۲۲/۸۵۰۶	۴۱۵	دغدغه شغلی
**۰/۲۹۳	۰/۰۰۸	-۰/۰۷۲	**۰/۴۹۰	۱			۳/۷۲۱۳۳	۲۲/۰۸۴۳	۴۱۵	اعتماد شغلی
**۰/۱۸۸	۰/۰۹۳	*-۰/۱۱۴	**۰/۴۶۶	**۰/۶۳۰	۱		۳/۶۹۲۲۱	۲۱/۸۱۹۳	۴۱۵	کنجکاوی شغلی
**۰/۲۷۲	-۰/۰۷۶	**۰/۲۳۸	**۰/۵۰۳	**۰/۵۷۰	**۰/۵۸۲	۱	۳/۷۹۱۷۹	۲۲/۷۳۷۳	۴۱۵	کنترل شغلی

**P<0/01

همان‌طور که در جدول مشهود است:

بین سبک دلبستگی ایمن و دغدغه مسیر شغلی، کنترل مسیر شغلی، اعتماد مسیر شغلی و کنجکاوی مسیر شغلی دانشجویان رابطه مثبت معناداری وجود دارد ($p<0/05$). بین سبک دلبستگی نا ایمن اجتنابی و دغدغه همبستگی منفی معناداری وجود دارد ($p<0/05$). بین سبک دلبستگی نا ایمن دوسوگرا با دغدغه و کنترل و کنجکاوی رابطه منفی معناداری وجود دارد ($p<0/05$).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به این‌که انطباق‌پذیری مسیر شغلی یکی از راه‌حل‌های مناسب برای کاهش مشکلات افراد و سازمان‌ها است، در این پژوهش به بررسی ارتباط بین سبک‌های دلبستگی و انطباق-پذیری مسیر شغلی پرداختیم، همان‌طور که در یافته‌ها ملاحظه گردید در آزمون فرضیه اول مبنی بر بین سبک دلبستگی ایمن و انطباق‌پذیری مسیر شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان

رابطه وجود دارد. همان‌گونه که مشاهده شد بین سبک دل‌بستگی ایمن و دغدغه مسیر شغلی، کنترل مسیر شغلی، اعتماد مسیر شغلی و کنجکاوی مسیر شغلی دانشجویان رابطه مثبت معناداری وجود داشت؛ این نتیجه با یافته لوکاس ۱۹۹۹ به نقل از شارف ۲۰۰۶، تی سون (۱۹۹۹)، کاراکر (۱۹۹۷)، رایت و پرونه (۲۰۰۸)، نوار و گیلانی (۲۰۱۱)، که معتقد هستند که بین دل‌بستگی و اکتشاف و یا مولفه‌های مسیر شغلی رابطه وجود دارد به‌طوری که ایمن بودن باعث می‌شود نوجوانان و بزرگسالان بتوانند به‌طور آزادتری دنیای خود را کشف کنند و شایستگی‌های اجتماعی را در طول زندگی رشد دهند همسو بود و هم‌چنین با تحقیق وود و ریگز (۲۰۰۸) و کوباک و همکاران (۱۹۹۳) نیز معتقدند افراد ایمن نگرش و ادراک منفی کمتری نسبت به خود و دیگران دارند و توانایی خشم کمتر و حل مساله بیشتر را دارند و نیز با تحقیق نتایج پژوهش انگلز و همکاران (۲۰۰۱) که نشان دادند که افراد دل‌بسته ایمن نسبت به دنیا و دیگران اعتماد دارند و تمایل به ایجاد ارتباط صمیمانه و مثبت با دیگران دارند همسو هست در تبیین این نتیجه می‌توان گفت کسانی که سبک دل‌بستگی ایمن‌تری دارند در زمینه مسائل کاری موفق‌ترند و مستقل‌تر و مسئول‌تر عمل می‌کنند و ایمن بودن عامل بسیار مهمی در توسعه شغلی است. یافته‌های به‌دست آمده در زمینه فرضیه دوم مبنی بین سبک‌های دل‌بستگی اجتنابی نایمن و انطباق‌پذیری مسیر شغلی رابطه وجود دارد. نتایج نشان داد که بین سبک دل‌بستگی نایمن اجتنابی و دغدغه هم‌بستگی منفی معناداری وجود دارد؛ یعنی این که افراد نایمن اجتنابی دغدغه کمتری را تجربه می‌کنند و بین سبک دل‌بستگی اجتنابی با کنترل مسیر شغلی، اعتماد مسیر شغلی و کنجکاوی مسیر شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان هم‌بستگی وجود نداشت که این نتایج با تحقیق مارچاند و بلانگر (۲۰۰۵) مبنی بر این که کودکان دل‌بسته نایمن رفتارهای ناسازگارانه بیش‌تری از خود نشان می‌دهند و هم‌چنین با تحقیق پرپنگل و باجی (۱۹۹۲) معتقدند که افراد دل‌بسته اجتنابی، عزت نفس اجتماعی پایین‌تری از افراد دل‌بسته ایمن دارند همسو است. در آزمون فرضیه سوم مبنی سبک دل‌بستگی دوسوگرا و انطباق‌پذیری مسیر شغلی رابطه وجود دارد، یافته‌های به دست آمده نشان داد که بین سبک دل‌بستگی نایمن دوسوگرا با دغدغه و کنترل و کنجکاوی رابطه منفی معناداری وجود دارد. بین سبک دل‌بستگی نایمن دوسوگرا و اعتماد مسیر شغلی رابطه وجود نداشت؛ این یافته با تحقیق کراس و همکاران (۲۰۰۱) مبنی بر این که دوسوگراها در مقایسه با دو سبک دیگر به ترتیب در ترجیح قرارداد خارجی بالاتر و در ترجیح قرارداد داخلی پایین‌تر بودند که نشان‌دهنده میزان اعتماد کمتر دوسوگراها است، هم‌خوانی دارد. به‌علاوه یانگ می (۲۰۰۵) دل‌بستگی ایمن با بالای اعتماد

بررسی رابطه بین سبک های دلبستگی و انطباق پذیری مسیر شغلی در دانشجویان

به نفس، هوش هیجانی بالا و نظام شناختی منسجم نسبت به خود و روابط عاطفی دیگران و دلبستگی ناایمن با اعتماد به نفس پایین، هوش هیجانی پایین و نظام شناختی غیرمنسجم نسبت به خود و روابط عاطفی با دیگران رابطه دارد. که این مسائل به طور غیرمستقیم بر ابعاد مسیر شغلی تاثیر می گذارد پژوهش های یاد شده بر اهمیت سبک های دلبستگی بر مسیر شغلی و زندگی جوانان تاکید دارد و از یک طرف به دلیل اهمیت والدین در مسیر شغلی فرزندان و این که بیش تر والدین مشتاق هستند تا با روشی مفید و مناسب به طرح ریزی مسیر شغلی فرزندان خود کمک کنند و از طرف دیگر زندگی کردن در جامعه ای که دارای مشکلات بیکاری، نارضایتی از شغل و فرسودگی از شغل است و افراد و سازمان ها به دنبال افراد انطباق پذیر مسیر شغلی هستند، ضرورت انجام تحقیقی برای آگاهی والدین از تاثیر خود در زمینه انطباق پذیری مسیر شغلی فرزندان مشخص می شود و نیز با توجه به این که دانشجویان در سطح کشور جمعیت زیادی را تشکیل می دهند و جزو مهم ترین افرادی هستند که باید برای ورود به کار آماده باشند، مطالعه حاضر می تواند راه گشای بسیاری از مشکلات باشد هم چنین می توان به مشاوران آگاهی داد تا زمان کار با مراجعینی که درباره انتخاب مسیر شغلیشان مضطربند، با پرسش درباره فشارهای گذشته و فعلی در روابط والدینی شان به آن ها کمک کنند و با توجه به این که سیستم دلبستگی اولین سیستمی است که در طفولیت شکل می گیرد و بر مسیر شغلی موثر است بنابراین تمرکز بر آن برای حل مشکلات شغلی و مسیر شغلی می تواند نیاز است و می تواند علاوه بر تعیین وضعیت موجود الگوی مسیر شغلی دانشجویان را مشخص نماید.

از جمله محدودیت های این تحقیق می توان گفت که این پژوهش برای بار اول در ایران و خارج انجام شده است و هیچ تحقیقی رابطه این دو متغیر را با هم به دست نیاورده است و هم چنین این پژوهش فقط در بین دانشجویان اصفهان صورت گرفته است. بنابراین در تعمیم آن به موارد دیگر باید جانب احتیاط را رعایت کرد و هم چنین این تحقیق بر روی افراد تحصیل کرده انجام گرفته است. لذا شاید در بین گروه های دیگر با تحصیلات مختلف نتایج دیگری مشاهده شود که پیشنهاد می گردد، در بین تحصیلات دیگر نیز، صورت پذیرد و هم چنین با توجه به جدید بودن کار در زمینه مسیر شغلی به نظر می رسد، انجام پژوهش هایی در این زمینه بسیار شایان اهمیت است، بنابراین پیشنهاد می شود مشاوران، روان شناسان و دانشجویان پژوهش هایی دیگری در این زمینه انجام دهند و هم چنین استفاده از شیوه های مداخله انطباق پذیری مسیر شغلی در مراکز مشاوره دانشگاهی نیز پیشنهاد می گردد و هم چنین راهبردهای درمانی و پیشگیری در چهارچوب نظریه دلبستگی تدوین و به کار گرفته شود و هم چنین پیشنهاد می شود که در سازمان ها برای بهبود کیفیت کار، قبل از استخدام افراد از سبک دلبستگی آن ها نیز آزمون به عمل آید و از آن جا که در ایران تنوع فرهنگی و مذهبی زیادی وجود دارد پیشنهاد می شود این

پژوهش در سایر ادیان و مذاهب به اجرا درآید، زیر این کار باعث تعمیم‌پذیری بیشتر یافته‌های پژوهش می‌شود.

تقدیر و تشکر

از دانشجویانی که به‌عنوان آزمودنی در این پژوهش شرکت کردند، از اساتید راهنما و مشاورم و هم‌چنین مسئولان ذیربط دانشکده‌های مختلف دانشگاه اصفهان که به کمک آن‌ها اجرای پژوهش امکان‌پذیر شد، تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

اعتصام‌پور، عاطفه (۱۳۹۰). *تاثیر آموزش مسیر شغلی والدین بر انطباق‌پذیری مسیر شغلی دانش‌آموزان پسر پایه سوم دبستان شهر اصفهان در سال ۹۰-۸۹*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره شغلی دانشگاه اصفهان.

جانسون، سوزان ام.، ویفن، والدی ای. (۱۳۸۸). *فرایندهای دلبستگی در زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی*. ترجمه بهرامی، فاطمه، اعتمادی، عذرا، بطلانی، سعیده، عشقی، روناک، جوکار، مهناز، دیاریان، مسعود، یوسفی، ناصر، رضوان، شیوا، نیلفروشان، پریسا، نویدیان، علی، صالحی، اعظم. تهران: نشر دانژه.

رستمی، زینب (۱۳۹۱). *مقایسه مسیر شغلی افراد مبتلا به اختلال شخصیت و اختلال خلقی دو قطبی با افراد عادی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره شغلی دانشگاه اصفهان.

سلطان‌زاده، شیدا (۱۳۹۱). *بررسی رابطه بین مولفه‌های سرمایه‌های روان‌شناختی با انطباق‌پذیری مسیر شغلی در بین کارکنان شرکت صنایع گیتی‌پسند*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره شغلی دانشگاه اصفهان.

سرمد، زهره، بازرگان، عباس، حجازی، الهه (۱۳۸۷). *روش‌های تحقیق در علوم رفتاری*. نشر آگاه. سروقد، سیروس، رضایی، آذرمیدخت، ایرانی، فرزانه (۱۳۹۱). *رابطه سبک‌های دلبستگی و ویژگی‌های شخصیتی با اضطراب*. فصل‌نامه علمی پژوهشی جامعه‌شناسی زنان. سال سوم. شماره دوم.

بررسی رابطه بین سبک های دلبستگی و انطباق پذیری مسیر شغلی در دانشجویان

سمیعی، فاطمه. عابدی، محمدرضا. باغبان، ایران. حسینیان، سیمین (۱۳۹۰). نظریه های مشاوره شغلی (مسیر تکامل انتخاب شغل). اصفهان: جهاد دانشگاهی.

یوسفی، زهرا. (۱۳۹۰). بررسی روابط عوامل فردی و موقعیتی با خودکارآمدی و انطباق پذیری مسیر شغلی در بین دانشجویان سراسری شهر اصفهان. پایان نامه دکتری مشاوره شغلی دانشگاه اصفهان.

- Chang, E. C. & Sanna, L. J (2003). Experience of life hassles and psychological adjustment among adolescents: Dose it make a difference if one is optimistic or pessimistic? *Personality & Individual Differences*, 34(5), 867-879.
- Creed, P. A., Fallon, T., & Hood, M. (2009). The relationship between career arability, person and situation variables, and career concerns in young adults. *Journal of Vocational Behavior*, 74, 219-229 .
- Gardner Neblett, N. & Schnabel Cortina, K. (2006). Adolescents' thoughts about parents' job and their importance for adolescents' future orientation. *Journal of Adolescence*, 29, 795-811.
- Hazen, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52 (3), 511-524.
- Hirchi, A. (2009). Career adaptability development in adolescence: multiple predictors and effect on sense of power and life satisfaction. *Journal of Vocational Behavior*, 74, 145-155 .
- June, R., & Bergen., S. (2006). Family influences on young adult career development and aspirations. university of north texas.
- Ketterson, T., & Blustien, D. (1997). Inter- relationship among attachment to mother and father, self- esteem, and career indecision. *Journal of Vocational Behavior*, 75, 91-99 .
- Kobak, R. R., Holland, E. C., Rayanne, F., William, S. F & Wendy, G. (1993). Attachment and emotion regulation during mother-teen problem solving. *Journal of chid development*. 64. 231-245.
- Krausz, M., Bizman, A., & Braslavsky, D. (2001). Preferences for and satisfaction with different employment contracts: on exploratory study. *Journal of Business and psychology*, 16 (2).
- Marchand, A., & Belanger, C. (2005). *Journal of anxiety disorders*, 19, 211-218 .
- Nawaz, S., & Gilani, N. (2011). Relationship of parental and peer attachment bonds with career decision- making self of behavioral sciences, 21 (1).
- Pordelan, N., Abedi, M. R., Baghban, I., Nilforooshan, P. (2014). Comparison of career adaptability in employed and unemployed undergraduates of Isfahan University. *International journal of Psychology and Behavioral Research*.
- Pringle, G., Robert., bagby, J., Gleanda.(1992). Self esteem and perceived quality of romantic and family relationship in young adult. *Journal of Vocational Behavior*.26, 4.340-356.
- Savickas, M.L. (2005). The theory and practice of Career construction. In s. D. Brown & R .w.lent (Ed.), *Career development and counseling* (p.p.42-70). Hoboken,NJ: John wily & sons.

- Savickas, M. L.(2008).Life-design international research Group:career adaptability project meeting in Berlin.July19.2009 at the Humbolt university Berlin.report on framework and follow-up studies.(meting 19 july,2009).
- Savickas,M.L.,&Porfeli,E.J.(2012).Thecareeradapt-Abilities scale:construction,reliability,and meaSurment equivalence across 13 countries.
- Sharf, R. (2006). Applying career development theory to counseling Thomson: Books. cole .
- Ward, L. R. (2003). The influence of psychological separation and maternal on career choice commitment in college seniors .
- Wood,E.,Riggs,S.(2008). Predictor of child molestation ; Adult attachment, cognitive distortions and empathy. *Journal of interpersonal violence*, 23, 259-275.
- Wood, E; Riggs, S. (2009). Adult attachment, cognitive distortions, and views of self others, and the future among child molesters. *Sexual Abuse: A journal of research and Treatment*. 20(5), 1-12.
- Wright, S. L., & Perrone, K. M. (2008). The impact of attachment on career- related variables. *Journal of Career Development*, 35 (2), 87-106 .

